

Format Teamvoorbereiding

Duik als team eerst zelf in het Bijbelverhaal, om samen te ontdekken en te zien waar de verbinding kan worden gelegd met het dagelijks leven. Van hieruit kunnen jullie je kliederkerk verder vormgeven.

Tips

- Wil je meer verdieping voor een goede voorbereiding en geloof in je kliederkerk? Ga dan naar [dit artikel](#).
- Op [kliederkerk.nl](#) kun je symbolen en printjes in de huisstijl van kliederkerk downloaden.

BIJBELVERHAAL

1 Koningen 17:6-16
Lees de Bijbel in Gewone Taal.

GESPREK EN DOORDENKING

Lees samen het Bijbelverhaal. Hieronder staan gespreksvragen waarmee je als kernteam het thema doordenkt en het programma inhoudelijk en persoonlijk kan voorbereiden.

Denk aan:

- Wat raakt je als je deze Bijbeltekst leest?
- Wat is er op? Wat betekent dit voor de weduwe, haar zoon en Elia?
- Wat verwacht de weduwe? Lees nog eens vers 12: Wat valt je op?
- Is het logisch dat Elia naar een weduwe in dit land wordt gestuurd? Waarom wel/niet?
- 'Maak u niet ongerust, vrees niet' – zegt Elia in vers 13. Welke rol speelt angst in dit verhaal? In hoeverre laat jij je leiden door angst? Schrijf voor jezelf één angst of zorg op, die je op dit moment hebt. Breng het samen bij God.
- Wat kennen wij aan armoede? Deel met elkaar voorbeelden uit je eigen leven, of van mensen die je kent. Wat raakt je daarin?
- Zijn er mensen in onze kliederkerk die zorgen hebben om geld of bezit? Kennen wij hen? Zijn wij als kliederkerk een plaats waar zij zichzelf kunnen zijn, waar ze zich niet hoeven te schamen? Of: waar zij als ze zouden willen hun verhaal kwijt kunnen / hun zorgen hierover zouden kunnen uiten?

Schrijf met elkaar op een vel papier welke boodschappen of lessen jullie uit het verhaal halen. Wat willen jullie dat de deelnemers van kliederkerk ontdekken?

CREATIEVE BRAINSTORM

Deel het bijbelverhaal op in onderdelen (bijvoorbeeld alinea's, verzen of gebeurtenissen). Schrijf ieder onderdeel op een vel papier.

Brainstorm nu samen over deze onderdelen. Iedereen mag ideeën, thema's, beelden, woorden, symbolen of werkvormen opschrijven waar je aan moet denken bij de verschillende onderdelen. Dit kun je bijvoorbeeld op plakbriefjes doen die je op de grote vellen plakt.

Bekijk daarna samen alle ideeën en selecteer de ideeën waarmee je verder aan de slag wilt. Op basis van deze ideeën ga je de ontdek-activiteiten bedenken, en ook hoe je samen gaat vieren en eten. Gebruik daarvoor het ontwerpschema. Zo zorg je dat alles met elkaar samenhangt.

Maak dan een taakverdeling: wie doet wat om deze kliederkerk tot een succes te maken?

GEBED

Betrek ook God in de voorbereiding. Je kunt de tijd nemen om jullie voorbereiding bij God te brengen en daar een zegen over te vragen. Doe dat op een manier die passend is bij jullie.

Ontwerpschema

Dit ontwerpschema geeft je overzicht voor je klederkerk. Vanuit de kern, vanuit een Bijbelverhaal, bereid je je als team voor, en werk je samen naar een lijst met ontdekactiviteiten, elementen voor de viering, en voor samen eten. Ga naar de formats voor "Teamvoorbereiding", "Samen Ontdekken", "Samen Vieren" en "Samen Eten" om dit ontwerpschema uit te werken.

TEAMVOORBEREIDING

Thema's, woorden, symbolen:

SAMEN ONTDEKKEN

Activiteiten:

- Aandachtsmuur
- Brood Herman
- Eerlijk Delen Quiz
- Ervaringsverhaal Armoede in Nederland
- Kruikjes overgieten
- Maak je eigen regenmeter
- Ontwerp je eigen bankbiljet
- Pittenzakjes
- Platte broden bakken
- Ren je rijk
- Teken het bijbelverhaal
- Verdeel je geld
- Wat is armoede?
- Welk geldtype ben jij?
- Woordzoeker Eerlijk delen

BIJBELVERHAAL

1 Koningen 17:7-16

De weduwe van Sarefat

SAMEN VIEREN

Manieren om het verhaal te delen:

- Maak een mandje met goede wensen.
- Vraag de deelnemers: Van welk 'genoeg' wil jij komende week iets delen?

Liederen:

- Ik zegen jou in Jezus' naam
- Leer ons om te delen (Elly & Rikkert)
- Eerlijk delen (Elly en Rikkert, cd Wereldwijs)
- Handen heb je om te geven (Evangelische Liedbundel nr. 398)
- Het is een feest om te geven
- The Kingdom of God (Taizé)
- Let all who are thirsty come (Taizé)
- Zomaar een dak
- Christ be our Light (Liedboek 1005)
- Neem mij aan zoals ik ben (Liedboek 833)
- Gebed om zegen (Sela)
- Wie wil er ruilen met Miguel (Elly & Rikkert)

Gebedsvormen:

- Dank God voor de activiteiten die samen zijn gedaan.
- Laat mensen zorgen opschrijven die ze bij God willen brengen.
- Sluit af met een zegenlied.

SAMEN ETEN

Ideeën voor de maaltijd:

- Gebruik de broden van de activiteit Platte broden bakken.
- Organiseer een American Party waarbij iedereen zelf iets maakt en meebrengt. Maak eventueel vooraf een online afstreeplijstje.
- Bak pannenkoeken en deel ze door de helft gesneden uit
- Maak eenvoudige pizza's, verdeel die in puntjes en deel ze uit.
- Gebruik de maaltijd om te laten ervaren hoe oneerlijk het verdeeld is in de wereld: geef aan een paar mensen heel veel eten (een halve taart of pizza) en verdeel de rest over de andere deelnemers.
- Maak gerechtjes uit verschillende culturen.
- Laat mensen elkaar een gerechtje met gespalkte armen geven. Je kunt alleen eten wat je van de ander krijgt aangereikt. Je hebt elkaar nodig.
- Maak je maaltijd fondsenwervend.

Format Samen ontdekken

Hoe laat je de deelnemers de bijbeltekst ontdekken? Op basis van de creatieve brainstorm kun je ontdek-activiteiten ontwikkelen. Zorg voor minimaal vijf en maximaal 10 activiteiten. Let op variatie zodat het leuk is voor zowel jongens, meisjes als volwassenen en voor dromers, denkers én doeners.

NATUUR

Vul hier voor jullie overzicht in welke ontdek-activiteiten je gaat doen. Ga na of je genoeg verschillende soorten activiteiten hebt.

RENNEN/SPORT/BEWEGING/PARCOURS

- Pittenzakjes
- Ren je rijk

BOUWEN/TIMMEREN/SLOPEN

PUZZEL/SPEL

- Eerlijk Delen Quiz
- Wat is armoede?
- Welk geldtype ben jij?
- Woordzoeker Eerlijk delen

VIES/UITDAGEND/PROEFJE

- Kruikjes overgieten
- Maak je eigen regenmeter

GEBED/STILTE

- Aandachtsmuur
- Ervaringsverhaal over armoede

KNUTSEL

- Teken het bijbelverhaal
- Ontwerp je eigen bankbiljet

OVERIG (KOKEN, VOOR DE JONGSTEN, ETC.)

- Brood Herman
- Platte broden bakken
- Verdeel je geld

Aandachtsmuur

1 Koningen 17:12

Maar de vrouw antwoordde: 'Ik heb helemaal niets meer in huis. Alleen nog wat meel in een pot, en een restje olijfolie in een kruik. Ik heb een paar takken bij elkaar gezocht voor een vuur. Nu kan ik nog net iets te eten maken voor mij en mijn zoon. Maar als dat op is, zullen we doodgaan van de honger. Dat is zo zeker als de Heer, uw God leeft!'

Opdracht:

Nodig

- Een doek, plank of groot papier
- Post-its of kaartjes
- Plakband of spelden of punaises
- Pennen/stiften
- Kranten en tijdschriften, scharen en lijm

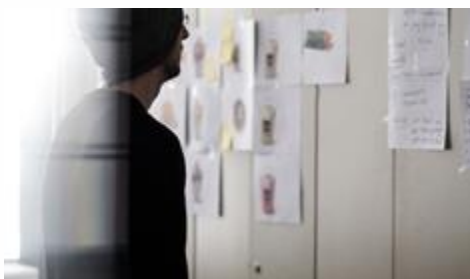
Uitleg activiteit

Schrijf op de post-its namen van mensen die jij kent die het moeilijk hebben (armoede/tekort). Misschien ken je iemand dichtbij, of ver weg. Je kunt de (voor)naam noteren, maar je kunt ook volstaan met algemenere termen zoals 'buurvrouw' of 'oom' of je vouwt je kaartje dubbel.

Knip afbeeldingen uit de kranten/tijdschriften die te maken hebben met nood/armoede of verschil tussen arme en rijk en die jou raken. Plak deze op.

Om door te praten:

- Wat zou jij doen als je geen geld had om eten/drinken te kopen?
- Wat zou je zelf kunnen doen aan de nood in de wereld?

Brood Herman

1 Koningen 17:13-16

Toen zei Elia tegen haar: 'Maakt u zich geen zorgen. Ga naar huis en doe wat u van plan was. Maar bak eerst wat brood voor mij en breng me dat. Dan kunt u daarna iets klaarmaken voor uzelf en uw zoon. Want er zal steeds genoeg meel en olie zijn, ook al valt er nog geen regen op het land. Dat heeft de Heer, de God van Israël, beloofd. De vrouw ging naar huis en deed wat Elia gezegd had. Zijzelf, de mensen in haar huis en Elia hadden elke dag genoeg te eten. De pot met meel raakte niet leeg, en er zat altijd olie in de kruik. Zo had de Heer het beloofd en zo had Elia het gezegd.

Toelichting

In het bijbelverhaal gaat de weduwe brood bakken voor Elia en ze deelt dat. Vervolgens raken meel en olie niet op. Een voorzieningswonder van God. Brood Herman kun je delen met anderen. Die ander kan er zelf weer een brood van bakken en ook weer delen.

Opdracht

Maak samen het basisdeeg voor Brood Herman.

- Los 100 gram suiker op in 100 ml warm water
- Strooi 1 zakje gist erbij, laat 10 minuten staan
- Roer 150 ml warm water erbij en voeg 225 gram bloem toe
- Klop totdat het een glad beslag is
- Dek goed af met plastic folie en laat een dag rusten op kamertemperatuur.
- Lees op de aparte instructie (zie bijlagen achteraan) hoe je Brood Herman moet verzorgen
- Deel een portie van Brood Herman (inclusief instructie) met anderen.

Om door te praten

- Kun je nog meer voorbeelden noemen van iets wat je kunt delen en niet opraakt?

Eerlijk Delen Quiz

1 Koningen 17:13 en 14

Toen zei Elia tegen haar: 'Maakt u zich geen zorgen. Ga naar huis en doe wat u van plan was. Maar bak eerst wat brood voor mij en breng me dat. Dan kunt u daarna iets klaarmaken voor uzelf en uw zoon. Want er zal steeds genoeg meel en olie zijn, ook al valt er nog geen regen op het land. Dat heeft de Heer, de God van Israël, beloofd.'

Toelichting

De weduwe mag delen van iets wat zij al in huis heeft, haar meel en olie.

Opdracht

- Vul de Eerlijk Delen Quiz (zie bijlage achteraan) individueel in
- Lever hem na afloop in

Om door te praten

- Hoe vind jij het om iets te delen?
- Wat zou je zelf kunnen delen met anderen?

Ervaringsverhaal over armoede in Nederland

1 Koningen 17: 12

Maar de vrouw antwoordde: 'Ik heb helemaal niets meer in huis. Alleen nog wat meel in een pot, en een restje olijfolie in een kruik. Ik heb een paar takken bij elkaar gezocht voor een vuur. Nu kan ik nog net iets te eten maken voor mij en mijn zoon. Maar als dat op is, zullen we doodgaan van de honger. Dat is zo zeker als de Heer, uw God, leeft!'

Opdracht

Je vindt in de bijlage achter in dit document twee ervaringsverhalen van Nederlandse kinderen die opgroeien in armoede ('Voor een paar centen' en 'Onbetaalbaar').

- Kies een ervaringsverhaal uit
- Lees het verhaal samen of laat het door iemand voorlezen

Om door te praten

- Wat is er met Salomi/Freek aan de hand?
- Hoe zou het zijn om Salomi/Freek te zijn? Wat betekent dat voor je leven? Herken jij iets uit het leven van Freek/Salomi? Wat wel/niet?
- Ken jij een kind dat leeft als Salomi/Freek?
- Wat kun je doen voor een kind als Salomi/Freek?

Kruikjes overgieten

1 Koningen 17:15-16

De vrouw ging naar huis en deed wat Elia gezegd had. Zijzelf, de mensen in haar huis en Elia hadden elke dag genoeg te eten. De pot met meel raakte niet leeg, en er zat altijd olie in de kruik. Zo had de Heer het beloofd en zo had Elia het gezegd.

Nodig:

- Kruikjes en schaalpjes
- Water
- Een bak of dienblad om het water op te vangen
- Olie (goedkope olie zoals zonnebloem)

Opdracht:

1. Giet het water over van de ene in de andere kruik (let op dat je niet teveel knoeit!)
2. Giet een beetje olie in een schaalpje
3. Doe er wat water bij. Wat gebeurt er als je water en olie probeert te mengen?

Om door te praten

- Wat valt jou het meeste op in dit verhaal?
- Heb jij wel eens een wonder meegemaakt?

Maak je eigen regenmeter

1 Koningen 17:7-11

Maar al gauw was er geen water meer in de rivier, omdat er geen regen viel in het land. Toen zei de Heer tegen Elia: 'Ga naar de stad Sarefat, in de buurt van Sidon, en blijf daar voorlopig. Er woont daar een weduwe bij wie je kunt logeren. Ik heb haar gezegd dat ze voor jou moet zorgen. Elia ging naar Sarefat. Toen hij vlak bij de stadspoort was, zag hij daar een weduwe die hout aan het zoeken was. Hij riep en vroeg: 'Wilt u een beetje water voor me halen, zodat ik iets kan drinken?' Toen ze wegliep, riep Elia: 'En neemt u dan ook een stuk brood voor me mee!'

Opdracht

Nodig:

- Plastic drinkflessen
- Schaar
- Liniaal
- Watervaste stiften
- Plakband
- Steentjes of knikkers

1. Knip het bovenste stuk van de fles
2. Doe wat steentjes of knikkers onder in de fles en vul hem met water tot net boven de steentjes.
3. Zet de bovenkant van de fles omgekeerd in de fles en plak hem vast
4. Zet bij de rand van het water een 0 en daarna om de 5 mm een streepje.
5. Zet de fles buiten neer en ontdek hoeveel water er valt.

Om door te praten

- Stel dat er maanden geen regen zou vallen in Nederland. Wat zou er dan kunnen gebeuren?
- Kan je landen noemen waar er weleens te weinig eten is doordat er lang geen regen valt? Wat zie of hoor je daarover?
- In dit verhaal zorgt God voor de vrouw en voor Elia. Heb jij ook wel eens gevoeld dat God voor je zorgde? Hoe merkte je dat?

Ontwerp je eigen bankbiljet

1 Koningen 17:12

Maar de vrouw antwoordde: 'Ik heb helemaal niets meer in huis. Alleen nog wat meel in een pot, en een restje olijfolie in een kruik. Ik heb een paar takken bij elkaar gezocht voor een vuur. Nu kan ik nog net iets te eten maken voor mij en mijn zoon. Maar als dat op is, zullen we doodgaan van de honger. Dat is zo zeker als de Heer, uw God, leeft!'

Toelichting

Bij de thema's 'armoede' en 'delen' gaat het ook over het hebben van geld, of geen geld. Of geld schuldig zijn. Maak je eigen bankbiljet om te laten zien wat jij belangrijk vindt aan geld.

Opdracht

Nodig:

- Papier
- Scharen
- Kleurpotloden, krijt of (aquarel)verf
- Verschillende bankbiljetten

Bespreek samen de volgende vragen en ga aan de slag

- Wat betekent geld? Waar is geld goed voor?
- Kijk naar de verschillende briefjes. Wat staat er op?
- Waar wil je zelf aan herinnerd worden als je geld ziet?
- Kun je ook een boodschap brengen met een bankbiljet? (Kijk bijvoorbeeld naar de 0-roepie uit India. Dit biljet is gemaakt als protest tegen corruptie.)
- Ontwerp nu je eigen bankbiljet. Welke boodschap wil je hierop laten zien?

Om door te praten

- Wat zegt een bankbiljet over een land, of wat geld betekent?
- Wat wil je zelf laten zien op jouw bankbiljet?
- Hoe zou het leven eruit zien als er helemaal geen geld was?

Pittenzakjes

1 Koningen 17:15

De vrouw ging naar huis en deed wat Elia gezegd had. Zijzelf, de mensen in haar huis en Elia hadden elke dag genoeg te eten.

Opdracht

Nodig:

- Een paar pittenzakjes
- Stoelen

Toelichting

In dit spel oefen je in tweetallen samen delen en samenwerken.

Je kunt kiezen uit de volgende opdrachten:

- Geef elkaar een high five. Houd je handen tegen elkaar aan, met een pittenzak ertussen. Kun je zo heen en weer lopen tussen twee stoelen?
- Klem een zakje tussen je kin en je borst en loop naar de andere stoel. Daar staat een andere deelnemer, die moet het zakje overnemen.
- Klem een zakje tussen je voeten en probeer van de ene naar de andere stoel te lopen.
- Klem een zakje tussen je voeten en geef het zakje door aan een andere deelnemer
- Ga met je rug tegen elkaar staan in een tweetal en klem een zakje tussen de ruggen. Loop van de ene naar de andere stoel.
- Klem een zakje tussen de heupen van twee deelnemers en probeer drie keer op en neer te springen zonder het zakje te laten vallen.
- Deze opdrachten kun je ook in wedstrijdvorm doen, door steeds twee tweetallen tegen elkaar te laten strijden.

Om door te praten

- Hoe vind jij het om zo samen te werken?
- Wat ging goed? Wat was lastig?
- Werk jij het liefst samen of alleen? En waarom?

Platte broden bakken

1 Koningen 17:13-16

Toen zei Elia tegen haar: 'Maakt u zich geen zorgen. Ga naar huis en doe wat u van plan was. Maar bak eerst wat brood voor mij en breng me dat. Dan kunt u daarna iets klaarmaken voor uzelf en uw zoon. Want er zal steeds genoeg meel en olie zijn, ook al valt er nog geen regen op het land. Dat heeft de Heer, de God van Israël, beloofd.'

De vrouw ging naar huis en deed wat Elia gezegd had. Zijzelf, de mensen in haar huis en Elia hadden elke dag genoeg te eten. De pot met meel raakte niet leeg, en er zat altijd olie in de kruik. Zo had de Heer het beloofd en zo had Elia het gezegd.

Opdracht

Bak samen een plat brood.

Nodig:

- 200 gr volkorenmeel
- 150 gr yoghurt
- 1 tl bakpoeder
- 3 gr zout

Was je handen en doe een schort voor. Doe alle ingrediënten in een kom en kneed er een soepel deeg van. Laat het deeg (indien mogelijk) 15 minuten rusten in vershoudfolie. Verdeel het deeg in vier bolletjes en rol deze zo dun mogelijk over het bakpapier uit (gebruik eventueel wat olie of meel erbij). Verhit een koekenpan op een hoog vuur en bak de platte broden goudbruin (2 minuten per kant).

Om door te praten

- In het verhaal doet God een wonder. Wat is een 'wonder'? Welk wonder doet Hij in dit verhaal?
- Eet jij graag brood? Hoeveel? Hoe zou het zijn als je op een dag opstaat en je weet van tevoren niet of er wel genoeg brood of eten is voor die dag?

Ren je rijk

1 Koningen 17:14

*Want er zal steeds genoeg meel en olie zijn, ook al valst er nog geen regen op het land.
Dat heeft de Heer, de God van Israël, beloofd.*

Opdracht

Nodig:

- Muntjes (echte of van een spel, of muntdrop of chocolademunten)
- Kostuum/items voor de geldwolf
- Eventueel een prijsje

Je moet zoveel mogelijk muntjes van plek A naar plek B brengen. Onderweg kun je een geldwolf tegenkomen die het geld afpakt. Als de geldwolf je tikt, moet je je muntjes afgeven.

Bij plek A en B zit een vrijwilliger. Vrijwilliger A deelt muntjes uit. Je mag zelf beslissen hoeveel muntjes je (evt. als team) mee wilt nemen naar de overkant. Probeer zoveel mogelijk geld over te brengen binnen de afgesproken tijd.

Om door te praten

- Wat zou je doen als je een groot geldbedrag op straat vindt, bijvoorbeeld 100 euro?
- Stel dat je ineens nog maar de helft van je inkomen/salaris/zakgeld te besteden hebt, waar zou je dan ook zonder kunnen?

Teken het bijbelverhaal

Lees het geprinte bijbelverhaal of lees het verhaal uit de opengeslagen bijbel.

Opdracht

Nodig:

- Vel papier
- Materiaal om een mooie tekening/schilderij te maken
- Het bijbelverhaal uit 1 Koningen 17:7-16

1. Lees het bijbelverhaal.
2. Pak een papier en vouw het dubbel
3. Maak op de ene helft een tekening van de beginsituatie van het verhaal, en op de andere helft een tekening van de eindsituatie.
 - Met welke situatie begint het verhaal, wat is het probleem?
 - Hoe voelde de weduwe zich aan het begin van het verhaal, hoe ziet dat eruit?
 - Hoe voelde de weduwe zich aan het einde van het verhaal, hoe ziet dat eruit?

Om door te praten

- Wat maakt de weduwe mee?
- Is ze wanhopig?
- Zorgt Elia voor een wonder?
- Ken je mensen die in zo'n situatie leven, die niets of heel weinig hebben? Durft hij/zij er zo vrij over te praten?

Verdeel je geld

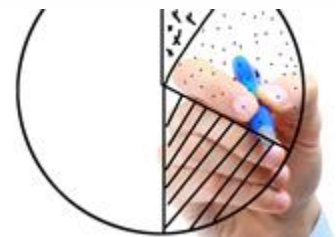
1 Koningen 17:12

Maar de vrouw antwoordde: 'Ik heb helemaal niets meer in huis. Alleen nog wat meel in een pot, en een restje olijfolie in een kruik. Ik heb een paar takken bij elkaar gezocht voor een vuur. Nu kan ik nog net iets te eten maken voor mij en mijn zoon. Maar als dat op is, zullen we doodgaan van de honger. Dat is zo zeker als de Heer, uw God, leeft!'

Opdracht

Nodig:

- Papier in een cirkel geknipt
- Stiften

Uitleg activiteit

De totale cirkel bestaat uit het geld dat je per maand (als gezin of individueel) krijgt. Verdeel de cirkel in 'pizzapunten' in verschillende categorieën. Waar geef je je geld aan uit? Schat de juiste verhoudingen van de pizzapunten tot het geheel van het geld dat je krijgt. Schrijf of teken per punt waar je geld aan uitgeeft. Je kunt deze opdracht als gezin of individueel doen.

Voor gezinnen

Voorbeelden van categorieën zijn: huur of hypotheek, huishouden en inrichting, telefoonkosten, boodschappen, kleding, sport, zwemles, muzikles, uitstapjes (leuke dingen doen), verjaardagen en cadeaus, sparen, anders nl....

Bespreek samen waar je geld aan uitgeeft en hoe jullie keuzes maken.

Individueel (kinderen, jongeren, volwassenen)

Voorbeelden van categorieën voor kinderen en jongeren: inrichting kamer, telefoon, speelgoed, iets lekkers, goed doel, cadeaus, sparen. Bespreek samen waar je je geld aan uitgeeft en hoe je keuzes maakt.

Om door te praten

- Ben je tevreden met hoe je je geld besteedt?
- Wat zou je eventueel willen veranderen en waarom?

Wat is armoede?

1 Koningen 17:12

Maar de vrouw antwoordde: 'Ik heb helemaal niets meer in huis. Alleen nog wat meel in een pot, en een restje olijfolie in een kruik. Ik heb een paar takken bij elkaar gezocht voor een vuur. Nu kan ik nog net iets te eten maken voor mij en mijn zoon. Maar als dat op is, zullen we doodgaan van de honger. Dat is zo zeker als de Heer, uw God, leeft!'

Opdracht

- Maak de quiz (zie bijlage achteraan)
- Bespreek de vragen 'om door te praten' samen

Om door te praten

- Als er thuis geen geld is voor een dagje naar de dierentuin, wat mis je dan?
- Als er thuis geen geld is voor een dagje naar het zwembad, wat mis je dan?
- Als er thuis geen geld is voor brood, wat doe je dan?
- Naar wie ga je toe als er te weinig is, wie kan je om hulp vragen?

Welk geldtype ben jij?

1 Koningen 17:16

De pot met meel raakte niet leeg, en er zat altijd olie in de kruik. Zo had de Heer het beloofd en zo had Elia het gezegd.

Opdracht

Ontdek welke geldtype jij bent en hoe je zelf met geld omgaat.

Nodig:

- Een laptop of mobiele telefoon
- Een online geldtest bijvoorbeeld
 - <https://www.bankvoordeklaas.nl/geldtypetest/> (voor 8-12 jaar)
 - <https://scholieren.nibud.nl/geldtypetest/> (9+)
 - <https://moneyfit.nl/hoe-rood-ben-jij/> (voor jongeren en studenten)
 - <https://porterenee.nl/sparen/quiz-hoe-goed-ben-jij-met-geld/> (volwassenen)

Om door te praten

- Herken je jezelf in je type?
- Wat zou je anders willen of kunnen doen?
- Wat heeft geld met geloof te maken?

Woordzoeker Eerlijk delen

1 Koningen 17:13-15

Toen zei Elia tegen haar: 'Maakt u zich geen zorgen. Ga naar huis en doe wat u van plan was. Maar bak eerst wat brood voor mij en breng me dat. Dan kunt u daarna iets klaarmaken voor uzelf en uw zoon. Want er zal steeds genoeg meel en olie zijn, ook al valt er nog geen regen op het land. Dat heeft de Heer, de God van Israël, beloofd.' De vrouw ging naar huis en deed wat Elia gezegd had. Zijzelf, de mensen in haar huis en Elia hadden elke dag genoeg te eten. De vrouw ging naar huis en deed wat Elia gezegd had. Zijzelf, de mensen in haar huis en Elia hadden elke dag genoeg te eten.

Opdracht

- Maak de woordzoeker (individueel of in een groepje) (zie bijlage achteraan)
- Bespreek daarna de vragen

Om door te praten

- Wat vind jij van de reactie van de weduwe van Sarefat op de vraag van Elia?
- Wat zou jij doen als je de weduwe van Sarefat was en deze vraag van Elia kreeg?

Format Samen vieren

Tips

- Zorg voor afwisseling en voor aansprekendheid voor verschillende generaties.
- Let op dat de viering ook te begrijpen is voor mensen die niet (vaak) in de kerk komen.
- Kies liederen die makkelijk te zingen zijn en projecteer of print de tekst.

Dit deel van een kliederkerkbijeenkomst duurt ongeveer een kwartier tot twintig minuten. De ontdekactiviteiten komen in de viering samen, zodat deelnemers het hele bijbelverhaal beleven. Kies de elementen die passen bij jouw doelgroep en jouw context.

THEMA EN BIJBELTEKST

1 Koningen 17:7-16

Lees uit de Bijbel in Gewone Taal (of kinder- of jeugdbijbel). Sta eventueel kort stil bij de uitleg van de woorden:

- Sarefat (een stadje; waar lag deze plaats, hoe ver was dit lopen voor Elia?)
- Weduwe
- Hongersnood (geen regen)

MANIEREN OM HET VERHAAL TE DELEN

- Laat levende plaatjes of schilderijen van het bijbelverhaal zien.
- Geef een groot brood door (bijvoorbeeld de platte broden die je gebakken hebt bij het ontdekken). Laat iedereen er een stukje afscheuren en die aan zijn buurvrouw/man geven. Dit symboliseert wat er in het bijbelverhaal gebeurt: delen van wat je hebt, en dan is er genoeg voor iedereen.
- Zet twee grote glazen bakken neer. Een vol met spekjes en de ander leeg. Wie wil de volle bak hebben? En wie de lege? Wat kan je met de volle bak doen? Nog zichtbaarder wordt het als je bijvoorbeeld de deelnemers in twee groepen verdeelt en de ene groep de volle bak geeft en de andere de lege. Wat doen de kinderen? Hiermee kun je voortborduren op het thema 'delen', je laat zien hoe moeilijk dat soms is, maar ook hoe goed en leuk delen kan zijn.
- Maak vooraf een mand met briefjes met goede wensen. Deel die uit. Of: geef iedereen een briefje en laat er een wens voor een ander opschrijven. Verzamel die en deel ze weer uit. Zo gaat iedereen weg met een goede wens. En zo laat je zien dat je altijd iets hebt wat je aan iemand kan geven, ook als je denkt dat je niets hebt. Zoals de weduwe, die iets aan Elia gaf van wat ze gewoon in huis had.
- Vraag de deelnemers: Van welk 'genoeg' wil jij komende week iets delen? of: Waar heb jij genoeg van en hoe kun je dat met iemand delen de komende week?

LIEDEREN

- Ik zegen jou in Jezus' naam	- Let all who are thirsty come (Taizé)
- Leer ons om te delen (Elly & Rikkert)	- Zomaar een dak
- Eerlijk delen (Elly en Rikkert, cd Wereldwijs)	- Christ be our Light (Liedboek 1005)
- Handen heb je om te geven (Evangelische Liedbundel nr. 398)	- Neem mij aan zoals ik ben (Liedboek 833)
- Het is een feest om te geven	- Gebed om zegen (Sela)
- The Kingdom of God (Taizé)	- Wie wil er ruilen met Miguel (Elly & Rikkert)

GEBEDSVORMEN

- Je kunt God danken door stil te staan bij de activiteiten die jullie samen hebben gedaan. Noem de namen die zijn genoemd bij de ontdek-activiteit 'Aandachtsmuur' en gebruik eventueel een tafel met kaarsjes of waxinelichtjes zodat iedereen een kaarsje kan aansteken voor de persoon op zijn/haar briefje. Of haal alle briefjes met namen van de muur en doe die in een kruik/doos, en breng die bij God. Spreek een gebed uit over de kruik/doos, geef een zegen mee voor de levens van mensen die op de briefjes staan.
- Laat mensen zorgen opschrijven die ze bij God willen brengen. De briefjes brengen ze naar een kruik. Vanaf de kruik wordt een kaarsje aangestoken of mee terug genomen. (Met Gods licht lichter door het leven gaan.)
- Sluit af met een zegenlied, bijvoorbeeld Gebed om zegen (Sela)

Format Samen eten

Samen eten is een natuurlijk moment waarop je elkaar beter leert kennen. Ga samen aan tafel op de manier die past bij jouw thema en jouw context.

VORM VAN DE MAALTIJD

- Gebruik de broden van de activiteit Platte broden bakken. Serveer er hummus of tzaziki bij, of een grote pan soep.
- Organiseer een American Party waarbij iedereen zelf iets maakt en meebrengt. Maak eventueel vooraf een online afstreeplijstje.
- Bak pannenkoeken en deel ze door de helft gesneden uit
- Maak eenvoudige pizza's, verdeel die in puntjes en deel ze uit.
- Heb je lef en ben je niet bang voor discussie? Gebruik dan de maaltijd om te laten ervaren hoe oneerlijk het verdeeld is in de wereld: wist je dat 1% van de wereldbevolking meer dan 50% van het wereldinkomen bezit? Geef aan een paar mensen heel veel eten (een halve taart of pizza) en verdeel de rest over de andere deelnemers. Hoe voelt dat?
- Maak gerechtjes uit verschillende culturen (wellicht zijn er mensen uit verschillende culturen in jullie gemeente die vooraf mee willen denken/helpen bij het maken van een gerechtje uit hun land).
- Je kunt ook een ontspannen momentje inbouwen bijvoorbeeld: laat mensen elkaar een gerechtje met gespalkte armen geven. Je kunt alleen eten wat je van de ander krijgt aangereikt. Je hebt elkaar nodig.
- Maak je maaltijd fondsenwervend zodat je meteen iets doet voor mensen in armoede.

BENODIGDHEDEN

Alles wat je nodig hebt voor het organiseren van de maaltijd, vul het aan met een taakverdeling.

Herman verzorgen:

Je moet Herman als volgt verzorgen... Zet hem als je hem krijgt niet in de koelkast, maar zet hem op kamertemperatuur. Dek hem nooit af met een deksel, maar met een schone theedoek. Zo zorg je ervoor dat hij kan ademen. Herman zal groeien, dus doe hem in een ruime schaal.

Dag 1: Vandaag heb je Herman gekregen, laat hem aan je huis wennen en doe niets met hem.

Dag 2 en 3: Roer Herman een paar keer per dag goed door met een houten lepel. (Geen metaal!)

Dag 4: Herman heeft honger. Geef hem daarom 250 ml melk, 125 gram bloem en 200 gram suiker.

Dag 5, 6, 7 en 8: Roer Herman een paar keer goed door.

Dag 9: Herman heeft weer honger, geef hem vandaag 250 ml melk, 125 gram bloem en 150 gram suiker. Verdeel hem dan in vier gelijke porties. Een portie mag je zelf houden en de andere drie kan je weggeven (of zelf meebakken of een nieuwe Herman mee starten).

Om Herman af te bakken:

Dag 10: Je geeft Herman voor de laatste keer eten. Vul daarom het deel wat je zelf hebt gehouden aan met 15 ml olie, 3 eieren, 250 gram bloem, 90 gram suiker, 2 theelepels bakpoeder, 2 theelepels kaneel, 200 gram gewelde rozijnen, 100 gram (gehakte) walnoten of hazelnoten (en optioneel nog stukjes chocolade) en twee appels in kleine blokjes. Verwarm de oven voor op 150 graden.

Meng Herman door elkaar, giet hem in een ingevet cakeblik (of tulbandvorm) en bak hem voor tenminste 1,5 uur af op 150 graden.

DE SAMEN DELEN QUIZ

Naam: _____

Beantwoord de volgende vragen door een letter te omcirkelen.

1. Hoe vind jij het om dingen weg te geven?

- a. makkelijk
- b. een beetje moeilijk
- c. heel moeilijk

2. Hoe vaak geef je iets weg?

- a. elke week wel
- b. soms
- c. nooit

3. Mogen andere kinderen met jouw speelgoed spelen, leen je makkelijk je spullen uit?

- a. nooit
- b. soms
- c. altijd

5. Mijn spullen...

- a. ...zijn van mij alleen
- b. ...heb ik zelf ook gekregen en daarom is het ook van anderen

6. Wat vind jij?

- a. Van samen delen word je blij
- b. Van samen delen word je armer

7. Wat is het mooiste dat je ooit van iemand hebt gekregen?

8. Wat is het mooiste dat je ooit aan iemand hebt gegeven?

Ervaringsverhaal Salomi: Onbetaalbaar

'Wat ben je laat,' zegt de vader van Salomi die in zijn stoel bij het raam zit. 'Liep het uit?'

Salomi laat haar schooltas op de grond vallen waardoor haar boeken half naar buiten glijden. 'Ik heb geen zin om erover te praten,' zegt ze kortaf. Ze laat zich op de bank ploffen.

'Ik dacht dat je het fijn vond om naar de praatgroep te gaan?'

Salomi geeft geen antwoord. Natuurlijk vindt ze het fijn om met andere kinderen te praten die hetzelfde hebben meegemaakt. Dat was een goed idee van school. Ze wist niet dat er zoveel kinderen met gescheiden ouders waren. Maar het is niet leuk om voor gek te staan.

'Ik dacht dat we altijd alles aan elkaar vertelden,' dringt haar vader aan.

Met een felle blik kijkt Salomi hem aan. 'Het is belachelijk dat we geen computer hebben.'

'Wat is er gebeurd?' vraagt haar vader verbaasd. 'Ik dacht dat je dat begreep.' Natuurlijk begrijpt Salomi het wel, maar soms kan ze er gewoon niet tegen. 'We moesten een verhaal schrijven over wat we het moeilijkst vonden aan de scheiding van onze ouders,' zegt ze. 'Dat moesten we dan mailen. Ik dacht, ik schrijf het wel op en dan neem ik het vandaag mee.'

'Dat is toch ook goed?' vraagt haar vader.

'Nee,' antwoordt Salomi, 'het was helemaal niet goed. Agnes, onze begeleidster, snapte er niks van. Ze bleef maar doorzeuren. Dat iedereen toch een computer had, dat je die nodig had voor school en dat soort dingen.'

'En heb je toen de waarheid verteld?'

Salomi schudt haar hoofd. 'Ik heb helemaal niks gezegd. Waarom zou ik?'

Haar vader raakt even haar schouder aan. 'Omdat er helemaal niks is om je voor te schamen.'

'Oh, nee?' Ze weert haar vader af. 'Na afloop vroegen Cindy en Herma of ik zaterdagavond meening naar de Dance Inn. Ik verzon dat mam jarig was. Weet je wat ze toen zeiden? Ze zeiden: je hoeft geen smoesjes te verzinnen. We willen net als de vorige keer wel voor je betalen.' Hoe moet ik dat dan doen, me niet schamen?'

'Ik snap niet dat je smoesjes verzint,' zegt haar vader.

'Hou toch op!' schreeuwt Salomi. 'Ik snap niet dat ik hier ben gaan wonen!'

'Wat zeg je?'

'Je hoorde me wel.' Ze springt op en beent met driftige stappen de kamer uit. Haar vader wil achter haar aanlopen, maar in zijn haast struikelt hij over de tas van Salomi. Nog net kan hij zich aan een stoel vasthouden. Hij bukt om de schoolboeken in haar tas te stoppen. Een doorzichtige plastic map is onder de stoel gegleden. Als hij hem opraapt, ziet hij dat er een papier inzit. Hij herkent het handschrift van zijn dochter. 'Dat kan ik niet maken', denkt hij, maar zijn nieuwsgierigheid is sterker.

Hij leest het verhaal dat Salomi opgeschreven heeft:

"Ik haalde alleen maar lage cijfers. Mijn moeder wist niet dat hij me mishandelde. Ik weet ook niet waarom we het haar niet vertelden. Misschien waren we bang dat ze ons niet geloofde of dat mijn stiefvader dan nog bozer zou worden.

Uiteindelijk ben ik bij mijn vader gaan wonen. 'Dat was de beste beslissing die ik ooit heb genomen! Ook al betekende het dat ik een heel ander leven kreeg. Voor veel dingen hebben we geen geld, zoals voor een computer of voor uitgaan. Zakgeld krijg ik niet. Aan vakantie hoef ik helemaal niet meer te denken. Al lijkt het me heerlijk om veel te reizen. Naar Indonesië bijvoorbeeld, de Molukken, waar familie van ons woont. Toch vind ik het niet erg. Ik weet nu eenmaal dat mijn vader niet veel geld heeft. 'Daar kan hij ook niks aan doen. En er staan zoveel fijne dingen tegenover. Ik hoef nooit meer bang te zijn voor klappen. Als ik me rot voel, kan ik altijd met hem praten. Natuurlijk hebben we wel eens ruzie, maar we maken het ook gauw weer goed. En we lachen veel. Op school haal ik nu allemaal goede cijfers. Wat kan het me dan nog schelen dat ik minder geld heb dan andere kinderen met hun merkkleding, computerspelletjes en dure vakanties? Mijn moeder is nu gescheiden van mijn stiefvader, maar ik blijf bij mijn vader wonen.

Weet je wat ik wel eens in stilte zeg als ik een jaloerse bui heb? Hou toch op met zeuren. Geld is niet alles. Dan denk ik aan mijn vader. Ik zou iets tegen hem willen zeggen, maar dat durf ik niet goed. Opschrijven is gemakkelijker. Ik zou willen zeggen: je bent onbetaalbaar."

Een tijdlang blijft de vader van Salami op het blaadje turen. Zijn hand trilt een beetje. 'Zou ze dat echt menen?', denkt hij.

Salomi ligt op bed naar het plafond te staren. Ze heeft er al spijt van dat ze zo tegen haar vader is uitgevallen. Eigenlijk lijken we veel op elkaar, denkt ze, twee eigenwijze driftkoppen en dat in één huis. Dat moet af en toe wel mis gaan. Als de deurbel gaat, spitst ze haar oren. Ze heeft niks afgesproken met vriendinnen, maar je weet het nooit.

Even later klinken beneden gedempte stemmen, mannenstemmen. Kort daarna gaat de deur alweer dicht.

Een paar tellen later hoort ze de voetstappen van haar vader op de trap. Voor haar deur blijft hij staan en klopt zacht.

'Wat is er?' vraagt ze.

Langzaam gaat de deur open. Salomi kijkt hem niet aan, maar blijft naar het plafond staren. Ze wil niet meteen toegeven dat ze fout zat. Eerst even horen wat hij te zeggen heeft.

Haar vader gaat op de rand van het bed zitten. 'Meneer Hubert van de kerk was aan de deur,' zegt hij. 'We waren weer aan de beurt voor een pakket.' Salomi gluurt opzij naar de grote doos op zijn knieën. 'Heb je al gekeken wat erin zit?'

'Dat wilde ik samen met jou doen.'

'Oké dan.' Ze hijst zich overeind. De ruzie met haar vader lijkt ze vergeten. Ieder aan een kant trekken ze de bovenkant van de doos open. 'Chocoladekoekjes!' roept Salomi. 'Dat is lang geleden.' Ze legt de rol koekjes voorzichtig op bed.

'Wat denk je hiervan?' vraagt haar vader, 'sinaasappelsap.' Hij vist het pak uit de doos.

Niet veel later ligt het bed bezaaid met etenswaren en drinken. 'Het is meer dan de vorige keer,' zegt Salomi.

Haar vader knikt. 'Als we zuinig zijn, kunnen we er een week mee toe.' Salomi wijst naar het pak macaroni. 'Wat doen we daarmee?'

'Tante Doro is er gek op,' antwoordt haar vader. 'Laten we morgen bij haar langsgaan en dan zeg ik: speciaal voor jou, tante Doro. Wij houden meer van Moluks eten. Alleen is dat zo lang geleden dat we niet goed meer weten hoe dat smaakt. En dan nodigt ze ons natuurlijk uit.'

Ze schieten tegelijk in de lach. Maar als de vader van Salomi een opgevouwen blaadje uit zijn achterzak haalt, is het in één klap stil.

'Hoe kom je daaraan?' vraagt Salomi.

'Ik wilde je tas opruimen,' begint hij, 'toen vond ik dit. Het was niet netjes van me, maar ik kon niet nalaten het te lezen.'

Van schrik krijgt ze een kleur. 'Het is eigenlijk geheim,' zegt ze zacht. 'Ik was helemaal niet van plan dat verhaal in te leveren.'

'Het was eh ... bijzonder om te lezen. Misschien een beetje overdreven.' Haar vader lacht een beetje verlegen.

'Niks overdreven,' fluistert Salomi, 'elk woord is waar.'

Het is een tijdje stil. Haar vader kijkt haar aan en pakt haar hand. Dan drukt hij de hand tegen zijn hart aan. 'Wie is hier onbetaalbaar?' mompelt hij.

Uit: Erwtensoepp in augustus, Kees Opmeer

Ervaringsverhaal Freek: Voor een paar centen

'Niet duwen!' zegt Freek.

Hij stapt achteruit de trap af. Met twee handen houdt hij de loodzware televi-sie aan de onderkant vast.

'Ik duw niet,' hijgt Daniël. 'Hij gleed alleen bijna uit mijn handen.'

Onderaan de trap zetten ze het televisietoestel voorzichtig op de grond. Daniël kijkt naar de rode striemen in zijn handen. Zijn oudere broer pakt in-tussen een oude doek en legt die over de televisie heen.

'Kom op,' zegt hij.

Buiten kijken ze goed om zich heen. In het licht van een lantaarnpaal ziet Daniël een man met een klein hondje lopen. Als hij om de hoek is verdwenen, steken ze de straat over. Ze verdwijnen in het donkere poortje aan de overkant. De buurman staat al bij zijn schuurtje te wachten. Hij is de enige in de buurt die weet wat er aan de hand is. 'Is dit het laatste?' vraagt hij.

Freek knikt. 'Gelukkig wel.'

Ze zetten het toestel bij de andere spullen die er al staan: de stofzuiger, de kartonnen doos met het servies dat ze van opa en oma hebben gekregen, het lage eikenhouten tafeltje, een kristallen vaas, het fonduestel dat ze de laatste dagen gebruiken om iets warmes klaar te maken. Allemaal spullen die ze niet willen missen.

De buurman wijst naar het televisietoestel. 'Wat een bakbeest. Van wie is dat ding?'

'Van mij' antwoordt Daniël.

Hij heeft het van Jari gekocht, een jongen uit de buurt. Het kostte bijna niks. Hij moet wel oppassen voor Jari, niet normaal hoe nieuwsgierig die is. 'Daniël wil altijd voetballen kijken,' zegt Freek spottend. 'Daarom moest en zou hij een eigen televisie op zijn kamer hebben.'

'Nou en?' roept Daniël.

De buurman draait de schuurdeur op slot. 'Sterkte morgen jongens en trek je niet te veel van die man aan.'

'Morgenavond komen we de spullen weer ophalen,' zegt Freek. Ze steken hun hand op en verdwijnen in het donker.

Als ze thuiskomen, schrikt Daniël van zijn moeder. Ze zit ineengedoken in een stoel, met een deken om zich heengeslagen.

'Heb je het zo koud?' vraagt Daniël.

Ze knikt. 'Ik denk dat ik naar bed ga.'

Daniël werpt een blik op de klok. Het is nog geen negen uur, maar in bed is het in ieder geval warm. Hij snapt niet dat het zomaar kan, middenin december het gas afsluiten.

Daniël gaat met zijn moeder mee naar boven. Op de overloop geeft hij haar snel een kus. 'Welterusten mam.'

Rillend kruipt Daniël diep weg onder zijn dekbed. Het duurt lang voordat hij warm wordt. Dan pas valt hij in slaap.

... Heerenveen speelt uit tegen Feyenoord in een uitverkochte Kuip. Voor het eerst zit hij op de reservebank. Het gaat niet goed. Ze staan met één nul achter en Feyenoord krijgt veel kansen. De trainer heeft al twee spelers gewisseld. Halver-wege de tweede helft roept hij Daniël bij zich. Warmlopen, zegt hij.

Als hij in het veld staat, lijkt het of alle spanning uit hem wegvloeit. Na een paar minuten komt er een lange bal van achteruit. Daniël staat op scherp, hij is razendsnel. De verdedigers van Feyenoord kunnen hem nooit meer inhalen. Hij probeert de keeper te omspelen, maar die schopt hem hard onderuit. Krimpnd van de pijn rolt hij over de grond. Penalty! Geloei vanaf de tribunes. De aanvoerder laat zich niet van de wijs brengen en scoort beheerst. Daniël verbijt de pijn. Hij moet verder, wisselen kunnen ze niet meer. Vlak voor tijd komt van rechts een strakke voorzet. Een verdediger van Feyenoord kopt de bal weg. De bal dreigt langs Daniël te vliegen. In een uiterste poging maakt hij een achterwaartse sprong en met een geweldige omhaal weet hij de bal vol op de wreef te raken. Het volgende moment wordt hij bedolven onder juichende medespelers...

De volgende dag is Daniël vroeg thuis van school. De man is nog niet ge-weest, jammer. Hij wil er liever niet bij zijn.

Op zijn kamer probeert hij wat huiswerk te maken. Over zijn trui heeft hij het shirt van Heerenveen getrokken met handtekeningen van de spelers. Het geeft hem een speciaal gevoel, alsof hij ... alsof het allemaal toch goed komt. Hij vergeet nooit meer hoe hij aan die handtekeningen is gekomen. Voor het eerst in jaren gingen ze een lang weekend weg naar een vakantiepark. En wat bleek? De selectie van Heerenveen was daar ook, op trainingskamp. Eigenlijk durfde hij het niet, maar hij heeft het toch gevraagd. Uiteindelijk hebben alle spelers een handtekening op zijn shirt gezet, ook zijn grote voorbeeld, Pranjic. Beneden klinkt de bel. Daar zal je die man hebben, denkt Daniël. Maar de stem

die hij hoort is niet van een man maar van een jongen. Even later zwaait de deur van zijn kamer open. Zijn moeder laat Jari binnen.

'Hier is iemand die jou dringend wil spreken.'

Daniël kijkt zijn moeder boos aan. Hij wil niet dat er kennissen of vrienden bij hem thuis komen, zeker Jari niet. Dat weet ze toch? Zij wil toch ook niet dat iemand weet hoe moeilijk ze het hebben? Waarom hoopt ze anders altijd dat ze geen bekenden ziet bij de voedsel bank?

Jari laat zich naast hem op bed zakken. 'Wat is het hier koud, man. Is de verwarming kapot?'

Daniël krijgt een kleur. 'Welnee,' antwoordt hij snel, 'we hebben het eh ... gauw warm.'

'Dat zie ik aan je gezicht,' zegt Jari. Hij kijkt om zich heen. 'Heb je die oude televisie van mij niet meer?'

'Nee, die is pas kapot gegaan.'

'Dat is lullig.' Jari graait in zijn broekzak en haalt een kaartje tevoorschijn. Zonder wat te zeggen, geeft hij het aan Daniël.

'Wat is dat?'

'Kijk dan goed,' zegt Jari.

Het is een voetbalkaartje, ziet Daniël. Heerenveen tegen Utrecht, komende zondag. De voordeurbel klinkt opnieuw, maar het dringt niet tot hem door. 'Mooi of niet?' roept Jari. 'Ik zou met mijn vader en mijn oom gaan, maar mijn oom moet onverwacht werken. Ik dacht, ik vraag of jij het kaartje wilt overnemen. Dan kun je met ons meerijden.'

Daniël kijkt naar de prijs op het kaartje. Dat kan hij nooit betalen. 'Zondag hè? Dat is balen. Dan is eh ... mijn oma jarig.'

'Oh, dat is jammer. Ik dacht, een echte supporter als jij kan altijd wel mee.' Daniël denkt na over een smoes om hem weg te krijgen. Straks gaat hij weer zeuren over de verwarming. En als hij ontdekt wat er echt aan de hand is, vertelt hij het aan zijn moeder. Dan kun je het net zo goed meteen in de krant zetten. Hij gluurde naar het horloge van Jari, tien voor half drie.

'Ik moet om half drie trainen,' zegt hij opeens. 'Weet jij hoe laat het is?'

Jari kijkt op zijn horloge. 'Tien voor half drie, dan mag je wel opschieten.'

Daniël vliegt overeind. 'Mijn tas staat beneden.'

Gelukkig loopt Jari zonder vragen te stellen achter hem aan de trap af. Daniël gaat recht op de voordeur af, maar Jari blijft in de gang staan. Hij tuurt de woonkamer in, de deur staat op een kier.

'Er loopt een man in jullie kamer,' fluistert Jari. 'Het lijkt of hij van alles opschrijft.'

Daniël voelt een steek in zijn maag. Hij is er dus al! Wat moet hij zeggen, de waarheid soms? Dat die vent een lijst maakt van alles wat ze hebben? Dat er daarna een advertentie in de krant komt waarin staat dat hun spullen te koop zijn? Voor een paar centen wordt dan alles verkocht, nooit genoeg om alle schulden te betalen. En iedereen weet het dan. Hij moet iets verzinnen.

'Ik zal het eh ... maar eerlijk vertellen,' zegt Daniël aarzelend. 'Mijn moeder heeft eh ... een nieuwe vriend. Hij is behoorlijk rijk en nou is hij de kamer aan het opmeten, voor nieuwe spullen en zo. Maar we praten er niet graag over.' Daniël trekt de voordeur open.

'Anders wel een oude vent,' mompelt Jari als hij naar buiten stapt. 'Wat geeft dat,' antwoordt Daniël. 'Als hij maar aardig is.'

'En rijk,' zegt Jari nog. Maar dan heeft Daniël de deur al dicht gedaan.

Uit: Erwtensoepe in augustus, Kees Opmeer

Quizvragen Armoede: wat is de waarde van geld?

1. Als je naar het zwembad wilt gaan, hoeveel kost een kaartje voor één kind voor 1 middag?

check de prijs bij jullie zwembad en geef dan 3 opties

2. Als je een dagje naar de dierentuin wilt met je moeder, hoeveel betaal je dan voor 2 personen?

check de toegangsprijs voor de dichtstbijzijnde dierentuin en geef 3 opties.

3. Wat kan je kopen voor 10 euro?

- a. een brood, een pak melk, een bloemkool, een zak aardappels en een reep chocola
- b. een toegangskaartje voor de Efteling
- c. een grote doos lego

4. Wat is in Nederland de armoedegrens voor een echtpaar met 2 kinderen?

- a. € 1.625,-
- b. € 1.850,-
- c. € 2.110,-

5. Hoeveel mensen leven in Nederland onder de armoedegrens?

- a. 900.000
- b. 1,1 miljoen
- c. 1,3 miljoen

6. Hoeveel van die mensen zijn kinderen/jongeren onder de 18?

- a. 198.000
- b. 221.000
- c. 233.000

7. In welk land is een Big Mac het goedkoopst?

- a. Nederland
- b. Burkina Faso
- c. Zwitserland
- d. Chili
- e. Roemenië

Antwoorden:

1. eigen antwoord

2. eigen antwoord

3. a

4. € 2.110,- (bron: Nederlands Jeugdinstituut).

Van armoede is sprake als het inkomen onder een bepaalde koopkrachtnorm ligt. Voor de afbakening van armoede gebruikt het CBS de lage-inkomensgrens. Wanneer het besteedbaar inkomen van het huishouden onder deze grens ligt, wordt gesproken van een huishouden met risico op armoede. Het huishouden beschikt dan over onvoldoende middelen om een bepaald minimaal consumptieniveau te bereiken. Behalve het inkomen worden ook andere factoren meegenomen om de kans op armoede te beschrijven zoals hoe lang een gezin van een laag inkomen leeft, de omvang van de vaste lasten en het eigen oordeel over de financiële positie.

5. a 900.000

In 2020 leefden ruim 900.000 mensen in een huishouden onder de lage-inkomensgrens. Dat was voor een alleenstaande € 1.100,- per maand en voor een paar € 1.550,- per maand (bron: Armoedefonds.nl)

6. b 221.000

In 2020 maakten 221.000 kinderen deel uit van een huishouden met een laag inkomen. (bron: Armoedefonds.nl).

7. Google voor het goede antwoord op Big Mac index, dan vind je de verschillen tussen wat een hamburger kost in elk land. Dit is een manier waarop je gemakkelijk kunt zien wat je in welk land kunt kopen met je geld.

Zie bijvoorbeeld deze website voor een handig overzicht:

<https://www.statista.com/statistics/274326/big-mac-index-global-prices-for-a-big-mac/>

Gespreksvragen:

- Als er thuis geen geld is voor een uitje zoals het zwembad of de dierentuin, wat mis je dan?
- Weet jij goed wat je bijvoorbeeld voor een tientje kunt kopen of doen?
- Hoe zou het komen dat je wel of niet bezig bent met de waarde van geld?